

ЧОМУ ПОТРІБНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ?

Щоб жителі громад були забезпечені роботою та отримували послуги: соціальні (субсидії, соцдопомогу, допомогу по безробіттю, інші), адміністративні (доступ до реєстрів прав власності, видачу та заміну паспортів, інші) та комунальні наближено до місця проживання.

Щоб громади змогли отримати у своє розпорядження основний ресурс місцевого самоврядування – землю, права на встановлення місцевих податків і зборів, достатніх для виконання власних повноважень та стимулювання економічного розвитку в громадах з метою створення нових робочих місць.

Щоб можна було об'єднати фінансові, майнові та інтелектуальні ресурси консолідованої громади для покращення якості освітніх, медичних та інших послуг і утримання місцевої інфраструктури (доріг, громадського транспорту, систем тепло-, водопостачання тощо).

Щоб позбавитися зазіхання Росії на створення нової російськомовної імперії за участі України. Адже децентралізовану країну не можна інтегрувати в тоталітарну систему та складно її федералізувати (свого часу навіть імператор Наполеон не зміг інтегрувати децентралізовану Швейцарію у нову французьку імперію).

Щоб отримати міжнародну фінансову допомогу та врятувати Україну як державу. Україна лише в 2015 році потребувала 15 млрд доларів, щоб збалансувати бюджет держави (саме на таку суму податкові доходи не покривали мінімальні видатки).

ПРО СПРОМОЖНУ ТЕРИТОРІАЛЬНУ ГРОМАДУ

Спроможна територіальна громада – це така громада, в якій місцеві джерела наповнення бюджету, інфраструктурні та кадрові ресурси є достатніми для вирішення її органами місцевого самоврядування питань місцевого значення, передбачених законодавством, в інтересах жителів громади.

За Європейською хартією місцевого самоврядування, яка є частиною законодавства України, місцеве самоврядування - це «**право і спроможність** органів місцевого самоврядування ... здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення».

На сьогодні переважна більшість територіальних громад України, **маючи право** вирішувати питання місцевого значення, **неспроможна це робити** через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури (необхідних будівель, споруд, доріг тощо), а також недостатність кваліфікованих кадрів. Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується - утримуються на неналежному рівні об'єкти комунальної власності (школи, лікарні, інше), територія міста (вулиці), благоустрій (нічне освітлення тощо).

Мета реформи місцевого самоврядування – забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення в інтересах жителів громади. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та мобілізацію їхніх внутрішніх резервів.

За однакові податкові ресурси одні громади зможуть виконувати свої повноваження, а інші - дрібні територіальні громади – не зможуть. Надмірна частина ресурсів у таких громадах і далі витратиметься на утримання управлінського апарату, а для реалізації серйозних проектів місцевого розвитку - коштів не вистачатиме.

Тому реформа місцевого самоврядування, враховуючи позитивний як європейський, так і власний історичний досвід, передбачає **об'єднання (укрупнення) територіальних громад**.

Укрупнення території громад не може бути довільним, воно має свої логічні межі. Відстань від центру громади до її найдалшого населеного пункту має бути такою, щоб в екстрених випадках її не довше, ніж за 30 хвилин, могли подолати пожежна команда, швидка допомога, поліцейський патруль.

Після консолідації громад **села, які не матимуть власних сільрад**, будуть представлені в місцевій раді своїми депутатами, а у виконкомі - сільськими старостами. **Старости** та депутати здійснюватимуть зв'язок між жителями сіл і владою громади та вирішуватимуть їх питання у раді та виконкомі.

Об'єднання громад як ключовий елемент реформи розпочалося в 2015 році. Нові ради, обрані в 159 консолідованих громадах, отримують нові повноваження та суттєві ресурси.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАДАХ

Розподіл повноважень згідно з принципом **субсидіарності**.
Органи місцевого самоврядування отримують необхідні кадрові та фінансові ресурси і інфраструктурний потенціал для належного виконання повноважень.

Власні повноваження

- планування розвитку громади та формування бюджету
- економічний розвиток, залучення інвестицій, розвиток підприємництва
- управління земельними ресурсами, надання дозволів на будівництво, прийняття будівель в експлуатацію
- розвиток місцевої інфраструктури: утримання та будівництво доріг; водо-, тепло-, газопостачання і водовідведення та благоустрій території
- надання житлово-комунальних послуг (теплопостачання і водовідведення, управління відходами, утримання об'єктів комунальної власності)
- утримання вулиць і доріг на території громади
- організація пасажирських перевезень на території громади
- контроль виконання рішень ради та громадська безпека силами муніципальної поліції
- пожежна охорона

Делеговані повноваження

- соціальна допомога через територіальні центри (в громадах)
- адміністративні послуги через центри їх надання (в громадах)
- управління школами та дитсадками
- первинна медична допомога
- утримання та організація роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків

Послуги підрозділів державних органів в громадах

- виплата пенсій, субсидій, забезпечення пільгами
- казначейське обслуговування
- контроль санітарного та епізоотичного стану
- реєстрація актів цивільного стану

Державні органи, що замінять районні державні адміністрації, наглядатимуть за дотриманням органами місцевого самоврядування Конституції і законів України.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ДОХОДИ ОБ'ЄДНАНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ ТА ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЛАНУ ГРОМАД

ЗБОРИ ТА ІНШІ ПЛАТЕЖІ

- державне мито
- плата за надання адміністративних послуг; адміністративні штрафи та штрафні санкції
- збір за місця для паркування транспортних засобів
- туристичний збір
- плата за ліцензії та сертифікати на певні види господарської діяльності
- надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності
- рентні плати за користування надрами (в тому числі для видобування корисних копалин), за спеціальне використання води та водних об'єктів, лісових ресурсів;
- орендна плата за водні об'єкти (їх частини)
- плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів (банківські депозити)
- концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності
- **80 %** коштів, отриманих підприємствами, установами та організаціями, що утримуються за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад за здані золото, платину, метали платинової групи у вигляді брухту і відходів, дорогоцінне каміння, і **50 %** коштів за здане ними у вигляді брухту і відходів срібло
- **75 %** коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва
- **50 %** грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності
- **10 %** вартості питної води від суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють реалізацію питної води через системи централізованого водопостачання з відхиленням від відповідних стандартів
- плата за надання місцевих гарантій
- **1,5 %** коштів від використання (реалізації) частини виробленої продукції, що залишається у власності держави відповідно до угод про розподіл продукції, та/або коштів у вигляді грошового еквівалента такої державної частини продукції, на території громад, де знаходиться відповідна ділянка надр (газ, нафта)
- **55 %** коштів від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності до розмежування земель державної і комунальної власності

ПОДАТКИ

- ① **60%** податку на доходи фізичних осіб
- ② **25 %** екологічного податку
- ③ **5%** акцизного податку з реалізації підакцизних товарів
- ④ **100%** єдиного податку
- ⑤ **100%** податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності
- ⑥ **100%** податку на майно (нерухомість, земля, транспорт)

ІНШІ ДОХОДИ

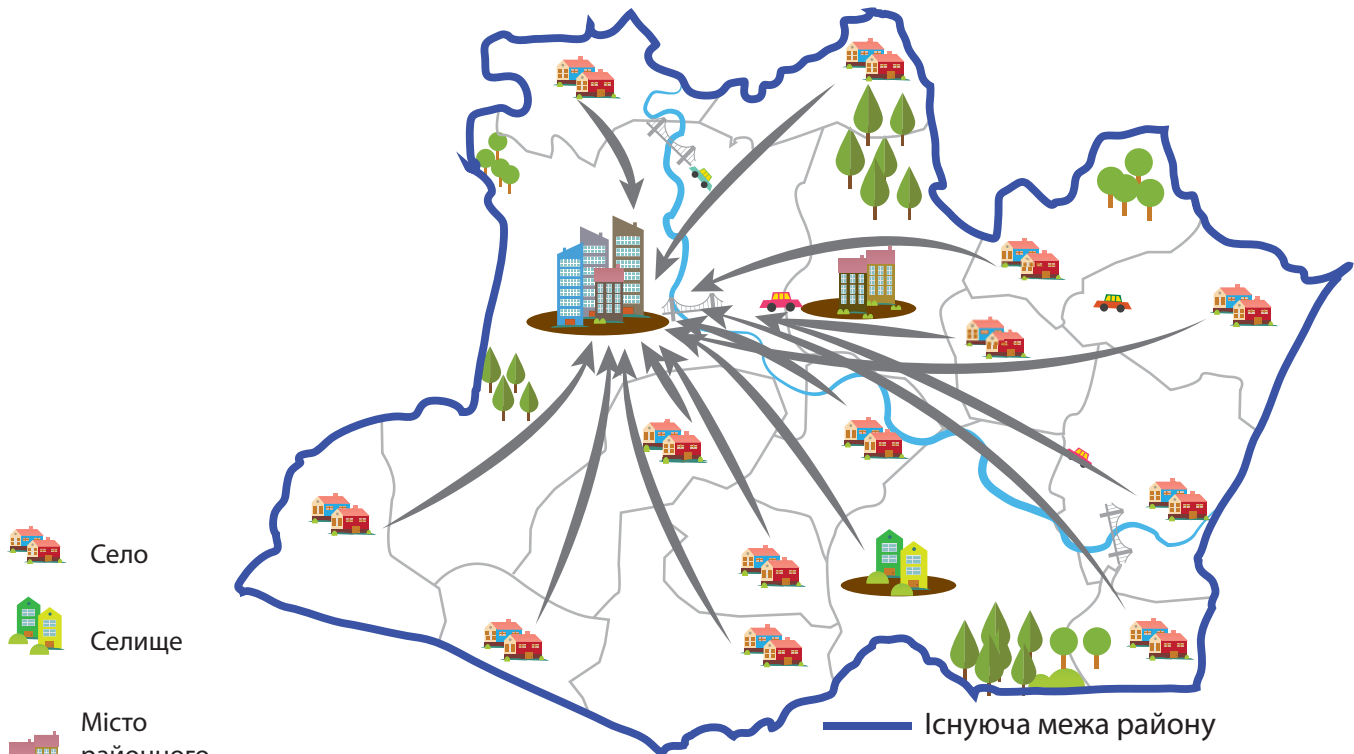
- різноманітні трансферти (базова дотація, медична та освітня субвенції, інші субвенції, капітальні трансферти)
- власні надходження бюджетних установ
- цільові та добровільні внески підприємств, установ, організацій і громадян до місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища; надходження з інших цільових фондів
- надходження в рамках програм допомоги і грантів міжнародних фінансових організацій та Європейського Союзу
- кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту
- кошти від відчуження комунального майна та від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них
- дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є комунальна власність
- повернення кредитів, наданих з місцевих бюджетів: індивідуальним сільським забудовникам; молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла, а також пеня і відсотки за користування ними
- кошти від реалізації безхазяйного майна, знахідок, спадкового майна
- частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету
- місцеві запозичення
- кошти від повернення кредитів, наданих з відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними
- кошти, отримані в процесі здійснення державних закупівель
- інші доходи

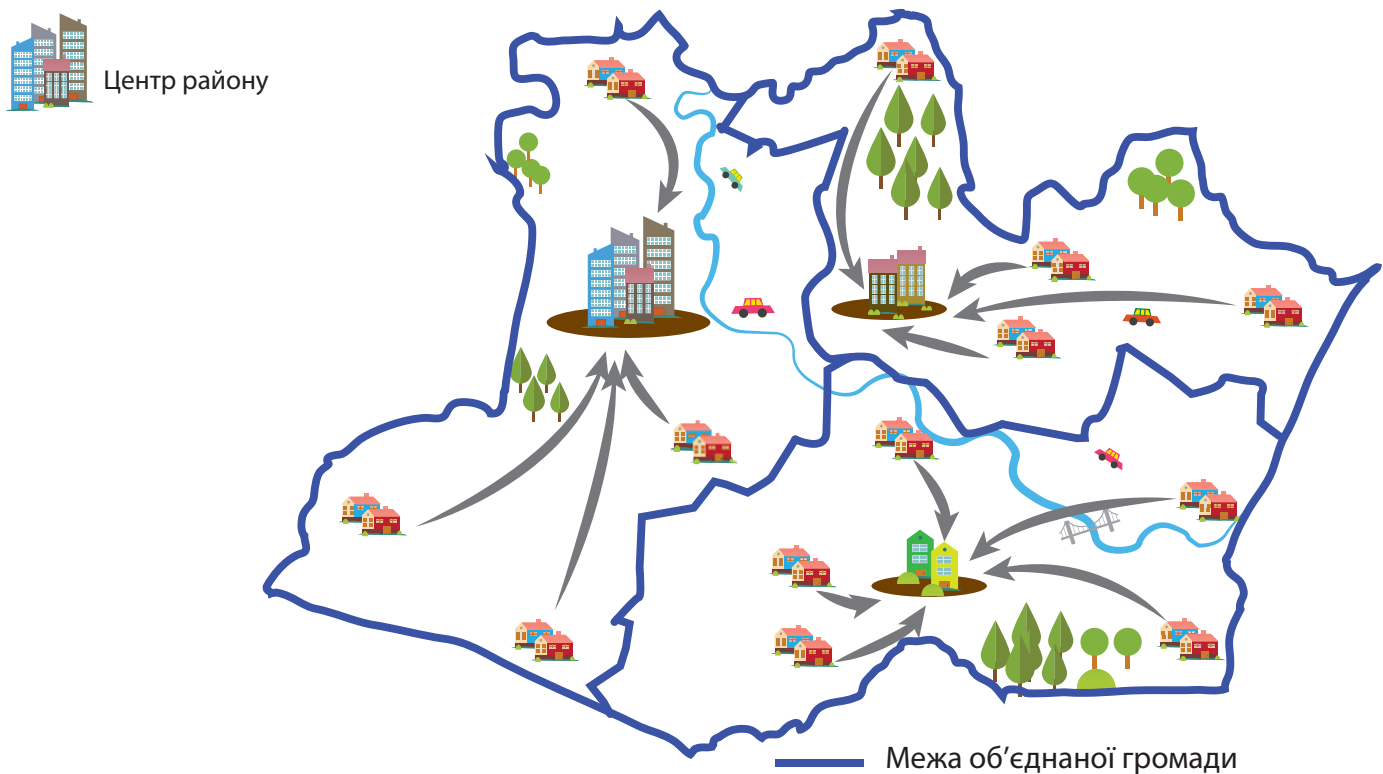
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ТЕРИТОРІЯ РАЙОНУ: ДО ТА ПІСЛЯ РЕФОРМИ

Існуючий стан: надання адміністративних (міграційна служба, реєстрація бізнесу, речових прав) та соціальних (поліклініка, пенсійний фонд, відділ субсидій, центр соціального захисту) послуг, розміщення правоохоронних та інших служб, пожежних частин здійснюється в районному центрі

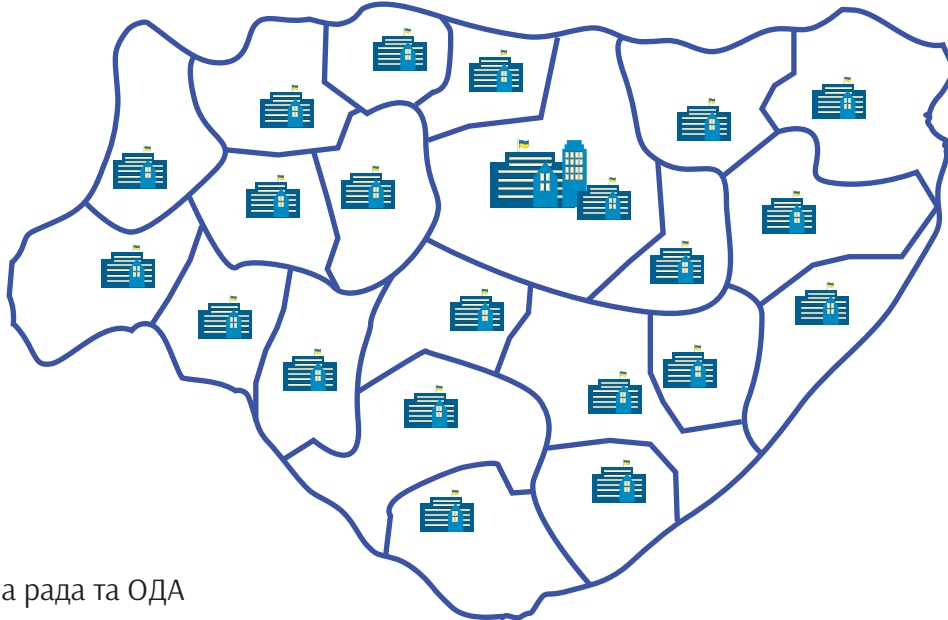
Пропонований стан: такі послуги надаватимуться в **кожному** центрі громади

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЯ ОБЛАСТІ: ДО ТА ПІСЛЯ РЕФОРМИ

Існуючий стан: в кожному районі діють районні ради та районні державні адміністрації (РДА), повноваження яких дублюють повноваження місцевого самоврядування.

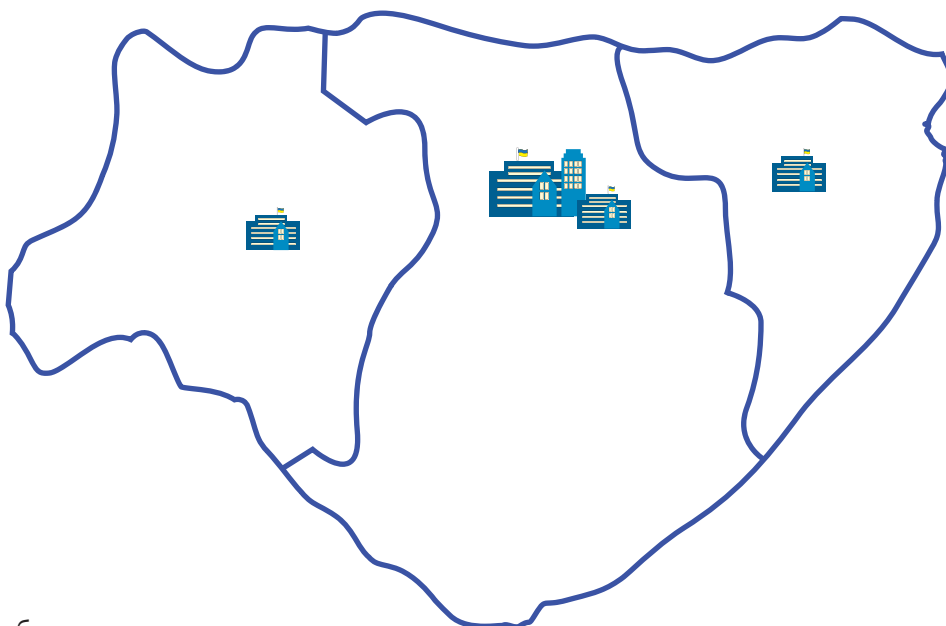

Обласна рада та ОДА

Районна рада та РДА

Пропонований стан: укрупнення районів. Обласні і районні ради створюють свої виконкоми. За ОДА і РДА закріплюються повноваження з контролю за законністю дій ОМС та координація місцевих представництв центральних органів виконавчої влади

ОДА, обласна рада та виконком

РДА, районна рада та виконком